

Poradnik do oceny ryzyka zawodowego

Informacje ogólne / Ocena ryzyka zawodowego – podstawy | Część I – II

<http://hwi.osha.europa.eu>

Zarządzanie ryzykiem
Ochrona zdrowia
Dobra firma

Lepsze miejsca pracy dla wszystkich

CIOP PIB

Spis treści

CZĘŚĆ I: INFORMACJE OGÓLNE	
Co to jest zagrożenie? Co to jest ryzyko zawodowe?	2
Dlaczego należy oceniać ryzyko zawodowe?	2
Jak oceniać ryzyko zawodowe?	2
Jak korzystać z poradnika?	3
CZĘŚĆ II: OCENA RYZYKA ZAWODOWEGO – PODSTAWY	
Krok 1: Jakie informacje są niezbędne do przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego?	4
Jak zbierać informacje?	4
Krok 2: Jak identyfikować zagrożenia?	5
LISTA KONTROLNA	6
Krok 3: Jak oszacować ryzyko zawodowe związane ze zidentyfikowanymi zagrożeniami?	7
Krok 4: Jak zaplanować działania eliminujące lub ograniczające ryzyko zawodowe?	8
Krok 5: Jak udokumentować ocenę ryzyka zawodowego?	8
KARTA OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO	9

Więcej informacji: <http://hwi.osha.europa.eu>

CZĘŚĆ I: Informacje ogólne

PORADNIK POMOŻE CI PRZEPROWADZIĆ OCENĘ RYZYKA ZAWODOWEGO ORAZ UDOKUMENTOWAĆ JEGO WYNIKI

Co to jest zagrożenie? Co to jest ryzyko zawodowe?

Zagrożeniem w środowisku pracy jest każdy czynnik i/lub sytuacja, które mogą spowodować wypadek lub chorobę. Każde zagrożenie może mieć negatywny wpływ na ludzi, a także powodować utratę mienia (np. zniszczenie maszyn), zanieczyszczenie środowiska naturalnego itp.

Poprzez ryzyko zawodowe rozumie się prawdopodobieństwo wystąpienia niepożądanych zdarzeń, związanych z wykonywaną pracą, powodujących straty, w szczególności wystąpienie u pracowników niekorzystnych skutków zdrowotnych w wyniku zagrożeń zawodowych, występujących w środowisku pracy lub sposobu wykonywania pracy.

Ryzyko zawodowe określa więc prawdopodobieństwo, z jakim ktoś może zostać poszkodowany w związku z zagrożeniem występującym w miejscu pracy, oraz ciężkość doznanego urazu lub choroby.

Dlaczego należy oceniać ryzyko zawodowe?

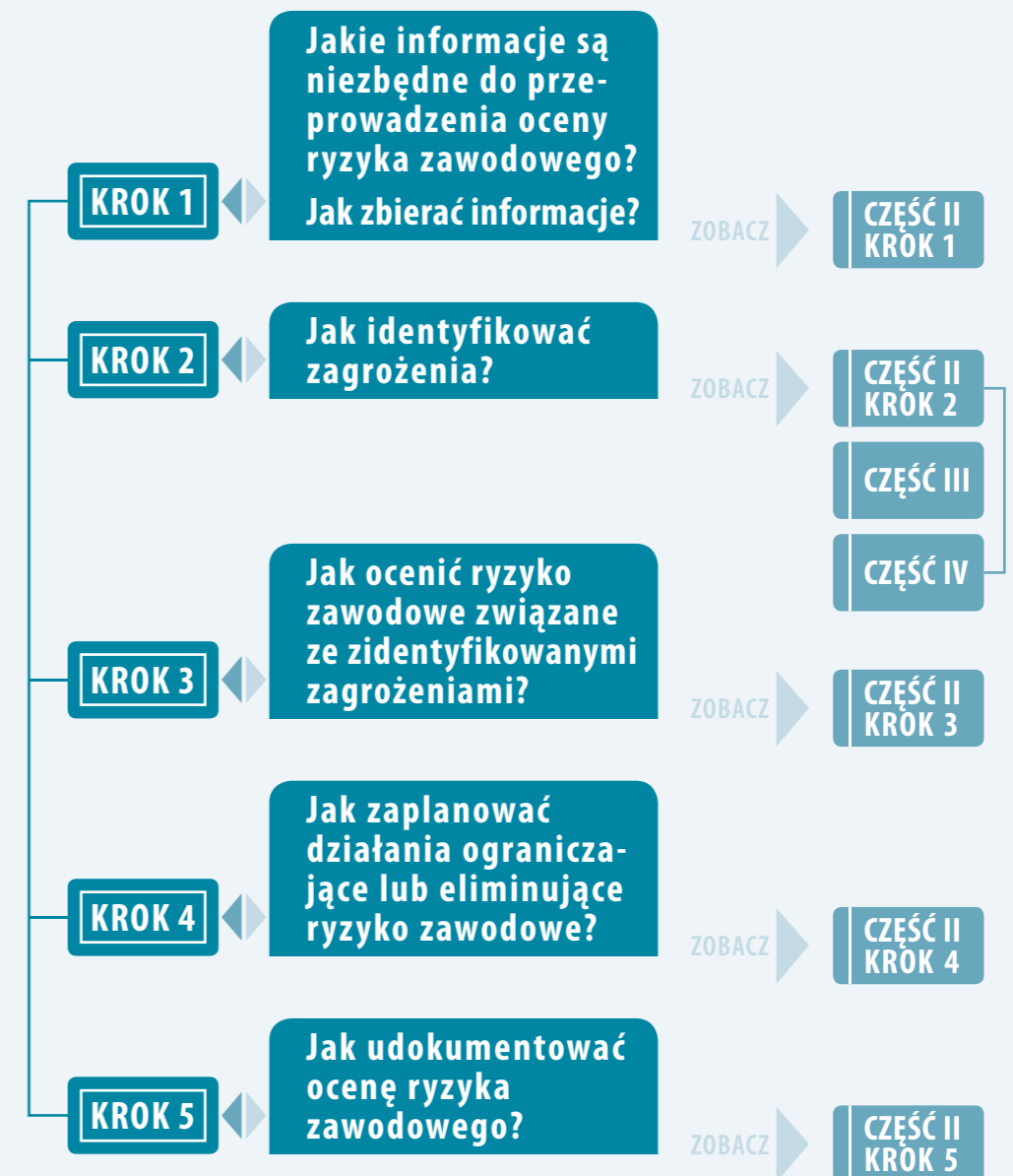
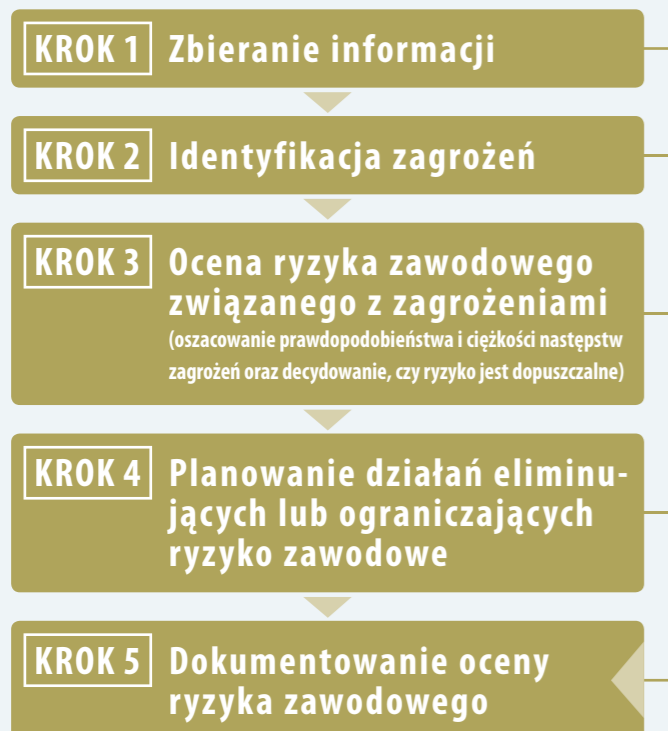
Podstawowym celem oceny ryzyka zawodowego jest zapewnienie pracownikom bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Ocena ryzyka zawodowego pomaga ograniczyć negatywne skutki oddziaływania zagrożeń na ludzi i środowisko w związku z wykonywaną pracą. Przyczynia się również do podniesienia konkurencyjności przedsiębiorstwa i jego prawidłowego funkcjonowania.

Zgodnie z przepisami prawa każdy pracodawca jest zobowiązany przeprowadzać ocenę ryzyka zawodowego oraz informować o nim pracowników.

Jak korzystać z poradnika?

Jak oceniać ryzyko zawodowe?

Ocenę ryzyka zawodowego można przeprowadzić w pięciu następujących krokach:

CZĘŚĆ II: Ocena ryzyka zawodowego – podstawy

KROK 1

Jakie informacje są niezbędne do przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego?

Do oceny ryzyka zawodowego wykorzystuje się informacje dotyczące w szczególności:

- lokalizacji stanowiska pracy i/lub realizowanych na nim zadań,
- osób pracujących na stanowisku, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które mogą być szczególnie podatne na oddziaływanie zagrożeń, np. kobiet w ciąży, młodocianych lub osób niepełnosprawnych. Należy również pamiętać o pracownikach niepełnoetatowych, podwykonawcach, osobach odwiedzających przedsiębiorstwo oraz pracownikach zatrudnionych poza siedzibą przedsiębiorstwa (kierowcy, przedstawiciele handlowi itp.),
- stosowanych środków pracy, materiałów i wykonywanych operacji technologicznych,
- wykonywanych czynności oraz sposobu i czasu ich wykonywania przez pracujące na stanowisku osoby,
- zagrożeń, które już zostały zidentyfikowane, i ich źródeł,
- możliwych skutków występujących zagrożeń,
- stosowanych środków ochronnych,
- wypadków, chorób zawodowych oraz wszystkich innych niepożądanych zdarzeń związanych z warunkami pracy,
- wymagań przepisów prawnych i norm, odnoszących się do analizowanego stanowiska.

Jak zbierać informacje?

Źródłem informacji mogą być przede wszystkim:

- dane techniczne o stosowanych na stanowisku maszynach i urządzeniach,
- dokumentacja techniczno-ruchowa i instrukcje stanowiskowe,
- wyniki pomiarów czynników szkodliwych i/lub niebezpiecznych, a także uciążliwych, występujących na stanowisku pracy,
- dokumentacja dotycząca wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- karty charakterystyk substancji chemicznych itp.
- przepisy prawne i normy techniczne,
- literatura naukowo-techniczna,

Cennym źródłem informacji mogą być również:

- obserwacje środowiska pracy,
- obserwacje zadań wykonywanych na stanowisku pracy,
- obserwacje zadań wykonywanych poza stanowiskiem pracy,
- wywiady z pracownikami,
- obserwacje czynników zewnętrznych, które mogą wpłynąć na stanowisko pracy (np. prace wykonywane przez pracowników na innych stanowiskach, czynniki atmosferyczne).

KROK 2

Jak identyfikować zagrożenia?

Aby zidentyfikować zagrożenia na stanowisku pracy, posłuż się LISTĄ KONTROLNĄ ZAGROŻEŃ z części II i:

- jeśli jesteś pewien, że dane zagrożenie występuje na stanowisku pracy, zaznacz ► „TAK”
- jeśli jesteś pewien, że dane zagrożenie nie występuje na stanowisku pracy, zaznacz ► „NIE”
- jeśli nie jesteś pewien, czy dane zagrożenie występuje na stanowisku pracy: przejdź do LIST KONTROLNYCH DO IDENTYFIKACJI ZAGROŻEŃ wskazanych w kolumnie 5 LISTY
- jeżeli w kolumnie 5 LISTY nie odnalazłeś odsyłaczy do LIST KONTROLNYCH DO IDENTYFIKACJI ZAGROŻEŃ, poszukaj informacji na temat interesujących Cię zagrożeń na stronach Europejskiej Agencji (<http://hwi.osha.europa.eu>) Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy oraz na stronach krajowych instytucji zajmujących się problematyką bhp. Możesz również zwrócić się o pomoc do konsultanta ds. bezpieczeństwa i higieny pracy.

W dalszej części poradnika znajdziesz również listy kontrolne przygotowane dla wybranych sektorów i prac. Są to:

- praca biurowa
- budownictwo
- mechanika pojazdowa
- przemysł spożywczy
- obróbka drewna
- rolnictwo
- małe kopalnie odkrywkowe

Jeżeli prowadzisz jedną z wymienionych form działalności, wykorzystaj te listy. Są zamieszczone w CZĘŚCI IV poradnika.

Dodatkowe informacje na temat zagrożeń znajdziesz między innymi na stronach:

- Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego <http://www.ciop.pl> oraz
- Państwowej Inspekcji Pracy <http://www.pip.gov.pl>

PAMIĘTAJ, ŻE PRACOWNICY POWINNI BYĆ W JAK NAJSZERSZYM STOPNIU WŁĄCZENI W DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z OCENĄ RYZYKA ZAWODOWEGO.

KROK 3

Lista kontrolna zagrożeń

Nr	Zagrożenie	TAK	NIE	Nie wiem: przejdź do list kontrolnych do identyfikacji zagrożeń:
1	2	3	4	5
1.	Nierówne lub śliskie powierzchnie (mogące powodować poślizgnięcia, potknięcia, upadki itp.)	☐	☐	Część III – 1
2.	Przemieszczające się środki transportu	☐	☐	Część III – 2
3.	Ruchome części maszyn	☐	☐	Część III – 3
4.	Ostre krawędzie, chropowate powierzchnie itp.	☐	☐	
5.	Gorące lub zimne powierzchnie, materiały itp.	☐	☐	
6.	Praca na wysokości i na ruchomych podestach (mogących powodować upadek)	☐	☐	
7.	Narzędzia ręczne	☐	☐	
8.	Wysokie ciśnienie	☐	☐	
9.	Prąd elektryczny	☐	☐	Część III – 4
10.	Pożar	☐	☐	Część III – 5
11.	Wybuch	☐	☐	Część III – 6
12.	Substancje chemiczne (w tym pyły) w powietrzu	☐	☐	Część III – 7
13.	Hałas	☐	☐	Część III – 8
14.	Drgania miejscowe	☐	☐	Część III – 9
15.	Drgania ogólne	☐	☐	Część III – 9
16.	Nieprawidłowe oświetlenie	☐	☐	Część III – 10
17.	Promieniowanie UV, podczerwone, laserowe, mikrofale	☐	☐	
18.	Pola elektromagnetyczne	☐	☐	
19.	Zimny lub gorący mikroklimat	☐	☐	
20.	Ręczne przenoszenie ciężarów	☐	☐	
21.	Praca w niewygodnej lub wymuszonej pozycji	☐	☐	
22.	Zagrożenia biologiczne (wirusy, pasożyty, grzyby, bakterie)	☐	☐	
23.	Stres, przemoc w pracy i mobbing	☐	☐	
24.	Inne: proszę określić jakie i zaznaczyć „TAK”:	☐	☐	
		☐	☐	
		☐	☐	
		☐	☐	

Jak oszacować ryzyko zawodowe związane ze zidentyfikowanymi zagrożeniami?

A. Oceń dla każdego zidentyfikowanego zagrożenia:

Czy ryzyko jest małe, średnie, czy też duże, biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo wystąpienia niekorzystnych następstw zagrożeń oraz to, jak ciężkie mogą być te następstwa. Posłuż się poniższą tabelą.

Prawdopodobieństwo	Ciężkość następstw		
	Mała	Średnia	Duża
Mało prawdopodobne	małe (1)	małe (1)	średnie (2)
Prawdopodobne	małe (1)	średnie (2)	duże (3)
Wysoce prawdopodobne	średnie (2)	duże (3)	duże (3)

- Mało prawdopodobne następstwa zagrożeń to takie, które nie powinny wystąpić podczas całego okresu aktywności zawodowej pracownika.
- Prawdopodobne następstwa zagrożeń to takie, które mogą wystąpić nie częściej niż kilkakrotnie podczas okresu aktywności zawodowej pracownika.
- Wysoce prawdopodobne następstwa zagrożeń to takie, które mogą wystąpić wielokrotnie podczas okresu aktywności zawodowej pracownika.
- Ciężkość następstw jest mała, jeżeli powstające w wyniku zagrożeń urazy i choroby nie powodują długotrwałych dolegliwości i absencji w pracy (np. bóle głowy, niewielkie stłuczenia i zranienia, podrażnienia oczu itp.).
- Ciężkość następstw jest średnia, jeżeli powstające w wyniku zagrożeń urazy i choroby powodują niewielkie, ale długotrwałe lub nawracające okresowo dolegliwości i są związane z krótkimi okresami absencji (np. zranienia, alergię skórne, nieskomplikowane złamania itp.).
- Ciężkość następstw jest duża, jeżeli powstające w wyniku zagrożeń urazy i choroby powodują ciężkie i stałe dolegliwości i/lub śmierć (np. amputacje, zawodowe uszkodzenie słuchu itp.).

B. Oceń, czy ryzyko związane z zagrożeniami jest dopuszczalne.

Ogólnie rzecz biorąc:

- wysokie ryzyko jest niedopuszczalne,
- małe i średnie ryzyko jest dopuszczalne.

Jeśli nie zostały spełnione przepisy obowiązującego prawa, wówczas ryzyko zawodowe jest zawsze niedopuszczalne.

Pamiętaj: Ocena ryzyka zawodowego zawsze powinna być przeprowadzana przy aktywnym udziale pracowników. W ocenie ryzyka zawodowego należy uwzględnić uwagi pracowników odnośnie do zagrożeń występujących na ich stanowiskach pracy, a także płeć, wiek oraz stan zdrowia pracowników, dla których jest przeprowadzana ta ocena.

KROK 4

Jak zaplanować działania eliminujące lub ograniczające ryzyko zawodowe?

- Jeżeli ryzyko zawodowe zostało oszacowane jako duże i stwierdzono, że jest ono niedopuszczalne, należy natychmiast podjąć działania w celu jego ograniczenia.
- Jeżeli ryzyko zostało oszacowane jako średnie i stwierdzono, że jest ono dopuszczalne, zaleca się zaplanowanie działań w celu jego dalszego zmniejszenia.
- Jeżeli ryzyko zawodowe zostało oszacowane jako małe i stwierdzono, że jest ono dopuszczalne, konieczne jest zapewnienie, że będzie ono pozostawało na tym samym poziomie.

Planując działania, których celem jest wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego, pamiętaj, że należy je podejmować w następującej kolejności:

- eliminacja zagrożeń/ryzyka zawodowego,
- wprowadzenie odpowiednich środków organizacyjnych,
- zastosowanie środków ochrony zbiorowej,
- stosowanie właściwych środków ochrony indywidualnej.

Przykłady działań, których celem jest wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego, zostały przedstawione wraz z listami kontrolnymi do identyfikacji zagrożeń w CZĘŚCI III i CZĘŚCI IV poradnika.

KROK 5

Jak udokumentować ocenę ryzyka zawodowego?

Możesz udokumentować ocenę ryzyka zawodowego dla każdego stanowiska pracy, wykorzystując pokazaną poniżej KARTĘ OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO.

- Zapisz podstawowe informacje: nazwę i adres przedsiębiorstwa, nazwę stanowiska pracy, na którym przeprowadzasz ocenę ryzyka, nazwiska osób pracujących na tym stanowisku, datę przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego oraz nazwisko osoby przeprowadzającej ocenę.
- W kolumnie 2 KARTY OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO wypisz te zagrożenia, które w LIŚCIE KONTROLNEJ ZAGROŻEŃ zaznaczyłeś „TAK”.
- Dla każdego zidentyfikowanego zagrożenia:
 - w kolumnie 3: zarejestruj działania prewencyjne, które już podjąłeś w celu ograniczenia związanego z nim ryzyka,
 - w kolumnie 4: zapisz wynik oceny ryzyka zawodowego dla zidentyfikowanego zagrożenia (np. ryzyko duże/niedopuszczalne),
 - w kolumnie 5: zarejestruj działania, które planujesz podjąć w celu ograniczenia lub wyeliminowania ryzyka zawodowego.

Karta oceny ryzyka zawodowego

Data: _____ Numer karty: _____

Nazwa i adres przedsiębiorstwa:

Sporządził: (nazwisko)

Stanowisko pracy: (nazwa stanowiska)

Nazwiska pracowników: (pracujących na stanowisku pracy)

Nr	ZAGROŻENIE	ŚRODKI OGRANICZAJĄCE RYZYKO ZAWODOWE	OSZACOWANIE RYZYKA ZAWODOWEGO	ZALECENIA DOTYCZĄCE WPROWADZENIA DODATKOWYCH ŚRODKÓW OCHRONY
1	2	3	4	5

Podpis[ly] osób przeprowadzających ocenę ryzyka zawodowego

Podpis[ly] osób pracujących na stanowisku pracy

KARTA OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO

Gdzie uzyskać dalsze informacje

Skontaktuj się z:

Centralnym Instytutem Ochrony Pracy –
Państwowym Instytutem Badawczym
00-701 Warszawa, ul. Czerniakowska 16

Tel.: 22 623 36 98

Fax: 22 623 36 93

Email: oinip@ciop.pl

Internet: www.ciop.pl

Państwową Inspekcją Pracy

00-926 Warszawa, ul. Krucza 38/42

Tel.: 22 420 37 23

Fax: 22 625 47 70 lub 628 41 13

Email: kancelaria@gip.pl

Internet: www.pip.gov.pl

Centrum Euro Info w Gdańsku

przy Stowarzyszeniu „Wolna Przedsiębiorczość”

ul. Matejki 6

80-232 Gdańsk

Internet: www.euroinfo.gda.pl

lub z centrami informacji europejskiej

Inicjatywa:

Gran Vía 33 - 48009 Bilbao - Spain

Tel.: +34 94 479 43 60

Fax: +34 94 479 43 83

E-mail: information@osha.europa.eu

<http://hwi.osha.europa.eu>

